

Jonas Gardell. Torcka aldrig tårar utan handskar. 2. Sjukdomen. Norstedts förlag.

Nära Förintelsedagen kommer Jonas Gardell ut med andra delen om de stormiga och hysteriska åren under 80-talet, då skrällen för HIV fick samhället att förlora sitt humanistiska ansikte. Det kan vara en tanke. För i del 2 av "Torcka aldrig tårar utan handskar" är jämförelserna med nazismens förföljelse av judar och homosexuella många. Kraven på särskilda läger för HIV-positiva. Förslaget att tatuera in en kod i armvecken på alla smittade. Ekot av 40-talets Tyskland är inte långt borta.

I centrum för berättelsen står dock Benjamin och Rasmus och deras spirande kärlek. Men också de komplicerade relationerna till föräldrarna. Inte minst Benjamin, vars familj hör till Jehovas Vittnen, slits mellan passion och lojalitet. Läsaren får även följa en tredje person, Reine, i hans livsresa från barndomen vid Västerhavet till Södertulls isoleringsavdelning där han dör ensam.

Och det är här Jonas Gardell är som allra bäst, när han skildrar de nära relationerna, ensamma människorna och familjekonflikterna. Där emellan bryts berättelsen upp av redogörelser för politiska utspel, religiösa kränkningar och journalistiska övertramp. Det blir ungefär som en spelfilm med insprängda avsnitt av verkliga journalfilmer som förtydligande hjälpmedel. Det är som om Jonas Gardell inte riktigt litat till sin egen berättelse när han rycker åt sig rösten från romanens gestalter. Tillsammans med ett antal övertydliga metaforer förminskar detta historien. Den vita älgen, som Correns bokcirkel hade svårt att ta på riktigt allvar, vandrar åter ut på myrmarken. De kraftfulla porträtten och finstämmiga skildringarna i Jonas Gardells bok försvinner bland bruset av annat.

Dessutom blir kritiken i boken av 80-talets inställning till homosexuella och HIV-positiva inte alldeles rättvis. Svenska kyrkan representeras till exempel av en stollig präst från Göteborg. Vid den här tiden var jag i slutet på min prästutbildning och såg hos de flesta präster mer förnuft och mod än fördomar och hat. Men berättelsen om Benjamin och Rasmus kommer jag att bära med mig länge.

Jakob Carlander